

Сравнителен доклад

По националните доклади от онлайн мониторинг на Реч на омразата и дискриминационна враждебна реч (HDD) през 2024 и 2025 г.

Референтен номер на проекта: **101131503 – LIFE – ERASMUS-YOUTH-2023-CB**

Период, обхванат от доклада: **ноември 2023 – октомври 2025**

„Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения са единствено на автора/авторите и не отразяват непременно позицията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (ЕАСЕА). Нито ЕС, нито ЕАСЕА носят отговорност за тях.“

Съдържание

1. Резюме	3
2. Методология	4
2.1. Общ преглед	4
2.2. Дизайн на изследването	5
2.3. Подбор на извадката и набиране на участници	6
2.4. Показатели и изследователски инструменти	6
2.5. Протокол за мониторинг и кодиране на случаи	7
2.6. Аналитичен подход	7
2.7. Етика, поверителност и информирано съгласие	7
2.8. Ограничения и съображения относно качеството на данните	7
2.9. Осигуряване на съпоставимост и възпроизводимост	8
3. Сравнителен контекст (дигитална среда, правни защити, институционални структури)	9
3.1. Сравнителни таблици с данни	10
Таблица 1. Най-често срещани категории на речта, подтиквана от омраза и дискриминация (HDD)	11
Таблица 2. Най-често атакувани / маргинализирани групи	11
Таблица 3. Основни платформи и канали	13
Таблица 4. Институционални и граждански реакции	13
Таблица 5. Експозиция и реакции сред младите хора	13
Таблица 6. Последици за психичното здраве	14
Таблица 7. Ключови случаи и представителни инциденти	14
Таблица 8. Общи тенденции (2024–2025)	14
3.2. Профили по държави, 2024–2025 (Албания, Сърбия, Италия, България, Тунис)	15
3.2.1. Албания, представена от AMAD (2024–2025)	15
3.2.2. Сърбия, представена от КОМ018 (2024–2025)	17
3.2.3. Италия, представена от Beyond Borders (2024–2025)	19
3.2.4. България, представена от YES (2024–2025)	21
3.2.5. Тунис, подготвена от Euromed Eve (2024–2025)	23

1. Резюме

Настоящият доклад представя обобщени резултати от националния мониторинг на речта на омразата и вредната дискриминационна реч (HDD) в Албания, Сърбия, Италия, България и Тунис за периода 2024–2025 г. Анализира се дигиталната среда, правните рамки и институционалните реакции, като се използват количествени данни, документирани случаи и изводи от младежки фокус групи. Резултатите показват, че онлайн HDD се увеличава и все повече се нормализира, като младите хора са едновременно силно изложени, но и ключови участници в инициативи за противодействие и медийна грамотност.

Във всичките пет държави HDD произлиза от свързани екосистеми на традиционни и социални медии. Телевизионни предавания, политически коментари и съдържание от инфлуенсъри често предизвикват верижни реакции онлайн чрез TikTok, Facebook, Instagram, YouTube и новинарски портали. Влиянието на TikTok нараства значително през 2025 г., особено сред младите, докато отговорността на платформите остава непоследователна.

В петте партньорски държави консорциумът е идентифицирал над 100 случая на реч на омраза и вредна дискриминационна реч (HDD) за периода 2024–2025 г. Тези случаи показват разнообразните форми и устойчивия характер на онлайн омразата, както и едновременно регионални сходства и национални специфики.

Правните и институционалните рамки са частично развити. Антидискриминационни органи, медийни регулатори и неправителствени организации наблюдават и реагират на HDD, но прилагането на мерките е фрагментирано.

Comparative trends (2024 vs. 2025)

Измерение	Ситуация през 2024	Тенденция/промяна през 2025
Най-чести категории	Основана на пола омраза, расизъм / етнонационализъм, хомофобия / трансфобия	Същите категории се запазват, но с по-висок онлайн обем; нарастват антисемитско и политически мотивирано съдържание (България, Сърбия)
Най-често атакувани групи	Жени, ЛГБТИ+ хора, роми / малцинства, мигранти, религиозни малцинства	Продължаващо таргетиране; нараства видимостта на политически и активистки групи
Платформи	Facebook и телевизия като основни	TikTok и Instagram набират скорост, особено сред младежите
Институционален отговор	Предимно реактивен, с ограничена координация	Постепенно подобрене; повече сигнали и публични осъждания, но слабо прилагане
Въздействие между младежите	Висока експозиция; отчетен емоционален дистрес	Продължаващ дистрес; повече младежки инициативи за контра-реч
Психично здраве	Тревожност, гняв, тъга, отдръпване	Повече случаи на автоцензура и избягване; нарастващо търсене на психосоциална подкрепа

Обща тенденция	Ескалация и по-висока видимост	Нормализация на онлайн омразата и разпространение чрез кратки видеа и инфлуенсърско съдържание
-----------------------	--------------------------------	--

Държава	Доминиращ HDD	Тенденции/ Ключови въпроси	Младежи и психично здраве
Албания	Основана на пола, политическа	Мизогинни изказвания в медиите; етнически скандирания	Емоционални щети от разпространение на интимни изображения без съгласие
Сърбия	Политически натоварена, етнонационалистическа	Ръст, свързан с протести и национални трагедии	Младежите активни в контра-реч, но силно изложени на поляризация
Италия	Антимигрантска, ксенофобска	Устойчиви наративи; засилени доброволчески мрежи за мониторинг	Ограничена отчетност на излъчващите медии; висока онлайн експозиция сред младежите
България	Расизъм, сексизъм, хомофобия / трансфобия	Рязко увеличение; нарастващи антисемитски инциденти	Младежите съобщават за тревожност и отдръпване; документиран правни решения
Тунис	Религиозно политически мотивирана и	Нормализация на HDD в социалните мрежи	Младежите отчитат спад в доверието и страх от участие

2. Методология

2.1 Общ преглед

Настоящият сравнителен анализ прилага рамка на смесени методи (mixed-methods), създадена с цел обединяване на различни потоци от доказателства, генерирани от петте партньорски организации по проекта LIFE – AMAD (Албания), КОМ018 (Сърбия), YES (България), Beyond Borders (Италия) и Euromed Eve (Тунис). Въпреки че всеки национален екип реализира дейностите си, съобразени с местния контекст, проектът целенасочено работи за хармонизиране на методологичните принципи, така че данните от националните доклади да могат да бъдат сравнявани по систематичен начин.

Основната цел на методологията е да генерира аргументирани и защитими междудържавни сравнения за периода 2024–2025 г., като същевременно се отчитат националните различия в размера на извадките, използваните изследователски инструменти и капацитета за мониторинг.

Националните доклади включват количествени данни от анкетни проучвания, като тези числови индикатори са използвани директно в анализа. В случаите, в които са налични само качествени материали или описателни логове от мониторинг, резултатите са подложени на тематично кодиране, съпоставени с обща таксономия и обобщени с цел осигуряване на последователност в интерпретацията.

Този подход осигурява както необходимата гъвкавост за провеждане на специфични за всяка държава анализи, така и аналитичната последователност, необходима за надеждна транснационална сравнителна оценка.

2.2 Изследователски дизайн

Сравнителната рамка на анализа се основава на четири допълващи се методологични стълба, прилагани в различна степен от всяка партньорска организация.

а) Количествени анкетни проучвания

На национално ниво бяха проведени онлайн анкети с цел да се изследват преживяванията, свързани с речта на омразата и дискриминационната враждебна реч (HDD), честотата и каналите на експозиция, възприеманите вреди, поведението при подаване на сигнали, както и емоционалните и поведенческите последици.

Анкетните инструменти възпроизвеждат основните въпроси от 2024 г. и през 2025 г., което позволява сравнение във времето. През 2025 г. всички партньори реализираха национално разпространени анкети с приблизително 1 000 респонденти, като в Албания бяха достигнати около 1 200 участници. Тези количествени индикатори представляват основата за анализа на тенденциите, като се отчита, че стратегиите за подбор на извадката варират по държави.

б) Фокус групови дискусии (FGD)

Бяха организирани полу-структурирани фокус групи с цел да се изследва реалният опит на младите хора с HDD в онлайн среда, с особен фокус върху механизмите за справяне, груповата динамика и възприятията за институционалния отговор.

Участниците обикновено бяха на възраст 16–22 или 15–29 години и представляваха разнообразни демографски профили. Фокус групите позволиха на националните екипи да контекстуализират анкетните резултати и да изведат на преден план качествени данни, като емоционалното въздействие, формите на избягване, появяващи се модели на автоцензура и промени в нормите вследствие на продължителна експозиция на вредно съдържание.

в) Документален анализ и медиен мониторинг

Партньорите осъществиха систематичен мониторинг на медийно съдържание, публични публикации в социалните мрежи и други релевантни открити източници. В резултат бяха създадени структурирани логове на случаи, които документират прояви на HDD чрез общ шаблон, включващ идентификатор на случая, дата, платформа, целева група, тип на извършителя, характеристики на съдържанието, наблюдавани последици и последващи институционални или платформени реакции.

В различните държави приложенията към докладите съдържат приблизително между 15 и 21 случая за отчетен период, което осигурява качествен корпус за тематичен анализ и междудържавно сравнение.

г) Доброволчески мониторинг и панели от кодиращи експерти

В някои от държавите обучени доброволци подпомагаха текущия мониторинг. Те прилагаха обща таксономия за класифициране на инцидентите според форма, целева група и източник, което повиши последователността в кодирането. Доброволческите панели бяха подкрепени чрез обучения, стандартизирани шаблони за въвеждане на данни и периодични проверки на качеството на ниво консорциум.

В съвкупност тези елементи създадоха богата смесена база от данни, в която количествените резултати могат да бъдат потвърждавани, допълвани или оспорвани чрез наративни и казусно-

базирани доказателства.

2.3 Подбор на участници и набиране

а) Участие в анкетите

Анкетите бяха разпространявани дигитално чрез младежки организации, училища, пощенски списъци и социални мрежи. Въпреки че стратегиите за подбор варираха и често се основаваха на удобна извадка, подсилена от целенасочено достигане до участници, всеки партньор се стремеше да обхване дигитално активни млади хора на възраст 15–29 години – групата, която е най-силно изложена на онлайн HDD.

Когато в националните доклади е налична информация за демографски характеристики или размер на извадката, тя е обобщена в съответните държавни профили.

б) Фокус групи

Участниците във фокус групите бяха подбирани целенасочено, така че да се осигури разнообразие по пол, възраст и географски произход. Част от участниците бяха младежки работници или доброволци, чиито професионален опит добави допълнителна перспектива относно институционалната подкрепа, модерирването в общността и нуждите от превенция.

Групите обикновено включваха между 6 и 12 души, което позволява задълбочена дискусия при запазване на управляем формат.

в) Мониторинг на случаи

Мониторингът обхващаше инциденти, произтичащи от публични публикации в социалните мрежи, медийни източници и доброволно подадени сигнали. Всеки партньор документира критериите си за подбор, като например фокус върху случаи с висок обществен отзвук или представителни примери. Тъй като подборът не е случаен, корпусът от данни предоставя аналитична дълбочина, а не статистическа представителност.

2.4 Измервания и инструменти

Въпреки че всеки партньор адаптира инструментите към националния контекст, беше използван набор от **хармонизирани основни показатели**, които осигуряват съпоставимост между държавите:

- честота на експозиция: някога / ежедневно / седмично / месечно
- основания за HDD: расизъм/ксенофобия; сексизъм/мизогиния; хомофобия/трансфобия; религиозна нетърпимост; социално-икономическа дискриминация; увреждания; ейджизъм; политическа идентичност или мнение
- платформи: Facebook, TikTok, Instagram, YouTube, новинарски портали, форуми
- въздействия: емоционални (гняв, тревожност, страх); поведенчески (избягване, автоцензура, подаване на сигнали, контра-реч); институционално доверие
- поведение при сигнализиране: дали съдържанието е докладвано, получена обратна връзка и възприемана ефективност

Запазването на едни и същи ключови въпроси през 2024 и 2025 г. позволява директно сравнение на тенденциите и проследяване на нововъзникващи модели.

2.5 Протокол за мониторинг и кодиране на случаи

За да се осигури структурирано сравнение, партньорите използваха обща таксономия при документирането на случаи на HDD. Всеки регистриран инцидент включваше:

- дата и дигитална платформа
- тип съдържание (текст, изображение, видео)
- водещо основание за HDD
- тип извършител (обикновен потребител, инфлуенсър, медия, публична/политическа фигура)
- наблюдавани последици (заплахи, доксинг, пренасяне в офлайн среда, тормоз)
- регистрирани реакции (сигнал към НИПЧ, намеса на медиен регулатор, искане за премахване, публично извинение)

Периодичните работни срещи на консорциума подпомагаха уеднаквяването на практиките и намаляваха разминаванията в кодирането.

2.6 Аналитичен подход

Анализът съчетава количествени и качествени методи с цел изграждане на многопластово сравнително разбиране за HDD.

Количествен анализ

Анкетните резултати са анализирани основно чрез описателна статистика (честоти и проценти). Когато са налични данни и за двете години, е изчислена процентна разлика, за да се проследят тенденциите. В сравнителните таблици част от абсолютните стойности са преобразувани в проценти за по-добра съпоставимост.

Качествен анализ

Транскриптите от фокус групите и логовете на случаи са анализирани чрез тематично кодиране, обхващащо нормализацията на омразата, фрустрацията от механизмите за докладване, емоционалното въздействие и политическата инструментализация. Когато качествените данни потвърждават количествените резултати, тези съвпадения са изрично подчертани.

2.7 Етика, поверителност и информирано съгласие

Всички партньорски организации прилагаха стандартни етични протоколи, включително осигуряване на информирано съгласие за участие в анкети и фокус групи и анонимизиране на личните данни. Мониторингът се ограничаваше до публично достъпно съдържание, като чувствителни детайли бяха прикривани, когато съществува риск от допълнителна вреда.

2.8 Ограничения и съображения за качеството на данните

Въпреки целенасочените усилия за уеднаквяване, следва да се отчетат няколко ограничения:

- пристрастност при подбора: използването на удобни дигитални извадки ограничава представителността
- ограничения в съпоставимостта: не всички партньори разполагат с еднакви количествени индикатори
- контекстуална вариабилност: пиковите на експозиция често съвпадат с политически събития, медийни цикли или спортни прояви
- ограничен достъп до платформи: затворени групи, лични съобщения и изтрито съдържание не са обхванати

2.9 Осигуряване на съпоставимост и възпроизводимост

За да се гарантират прозрачност и възпроизводимост, сравнителният доклад:

- използва националните данни в оригиналния им вид или ясно посочва производните стойности
- прилага общата таксономия на проекта LIFE
- документира всички трансформации на данните
- отбелязва липсващи или оценъчни стойности („NA“)

3. Сравнителен контекст (дигитална среда, правна рамка и институционални структури)

Настоящият резултат обединява националните доклади за 2024 и 2025 г. на петте партньорски организации – AMAD (Албания), КОМ018 (Сърбия), YES (България), Beyond Borders (Италия) и Euromed Eve (Тунис). Консолидираният сравнителен доклад включва както данни от анкетни проучвания, така и резултати от систематичен мониторинг.

По-долу са представени общите характеристики, споделени между държавите. Като водещ общ елемент се откроява ролята на платформите като основни канали за разпространение – социалните мрежи (Facebook, Instagram, TikTok, YouTube) и националните телевизионни медии остават ключови пространства, в които речта на омразата и дискриминационната враждебна реч възникват или се усилват. В много случаи съдържанието първоначално се появява в телевизионни предавания или мейнстрийм медии, след което бързо се разпространява в социалните мрежи.

Институционалният отговор на национално ниво остава неравномерен. Органи като национални власти, медийни регулатори и структури, сходни с национални институции по правата на човека, в отделни случаи предприемат действия (сигнали, публични извинения, премахване на съдържание), но прилагането на мерките и последващите реакции на платформите са непоследователни между държавите. Докладите многократно отбелязват пропуски в процедурите по премахване и обжалване, повторно публикуване на съдържание и липса на адекватна реакция от страна на платформите.

Младите хора са най-силно изложената група във всички държави. Докладите подчертават както негативното въздействие върху психичното здраве, така и ролята на младежите като активни

участници в контра-реч и инициативи за изграждане на устойчивост – обучения, кампании, дейности на връстници.

Правната и регулаторната среда има ключово значение. Националните доклади последователно препоръчват по-силно обвързване с инструменти на ниво Европейски съюз (напр. Акта за цифровите услуги – DSA), повишаване на отговорността на платформите, подобряване на механизмите за сигнализиране и разширяване на медийната и дигиталната грамотност. Това са повтарящи се препоръки във всички държави.

3.1 Сравнителни таблици с данни

В петте наблюдавани държави – Албания, Сърбия, Италия, България и Тунис – регионалната картина на речта, подтиквана от омраза (HDD), през 2025 г. показва ясно очертана тенденция на нарастване, нормализация и разнообразяване на враждебните изрази. Това, което през 2024 г. се проявяваше като относително отделни национални модели на омраза, основана на пол, етнос или политика, до 2025 г. се превърна в по-сложно и всеобхватно явление, което надхвърля единични идентичностни категории. Политическата и етническата поляризация се утвърди като водещи фактори, често преплитачи се със сексистки и расистки форми на омраза и създаващи многопластови наративи на изключване и враждебност.

Тази регионална тенденция подчертава не само количествен ръст на случаите на HDD, но и качествена промяна: речта на омразата вече не се възприема като изключение или маргинално явление, а като нормализиран елемент от публичния дебат, особено в онлайн среда. Мониторингът през 2025 г. показва как наративите на омраза все по-често функционират като инструменти за политическа мобилизация и социално разделение, засилвайки съществуващи обществени разломи и поставяйки на изпитание институционалната и гражданската устойчивост.

Едно от най-ясните и последователни развития във всички държави е бързото издигане на TikTok едновременно като платформа на експозиция и като пространство за нормализация. Макар Facebook и YouTube да остават значими канали, алгоритмичният модел на TikTok и доминиращото присъствие на млади потребители го превърнаха в централен механизъм за разпространение, имитация и нормализиране на речта на омразата. Данните за 2025 г. показват как кратките видео формати и коментарните секции често представят дискриминационни или враждебни послания като хумор, мнение или израз на национална гордост, размивайки границата между сатира и вреда. Тази тенденция е особено отчетлива сред по-младите аудитории, чието активно участие в платформата ги излага на постоянни цикли от омразни и изключващи наративи.

Младежката група (16–29 години) се очертава едновременно като ключова рискова група и като активна сила за противодействие. От една страна, данните от анкетите и фокус групите във всички пет държави отчитат високи нива на експозиция – често на ежедневна база – съпроводени от психологически последици като тревожност, отдръпване и намалена увереност в онлайн и публичното участие. От друга страна, същата възрастова група демонстрира значителна устойчивост и инициативност, като води дейности по контра-реч, кампании за осведоменост и младежки застъпнически инициативи. Тази двойна роля – едновременно уязвими и активни – се превърна в определяща характеристика на регионалния пейзаж на HDD през 2025 г.

На институционално ниво резултатите разкриват фрагментирано и неравномерно прилагане на мерките. Въпреки че съществуват формални механизми – като антидискриминационни органи, медийни регулатори и национални институции по правата на човека – техните реакции често са

ограничавани от политически натиск, процедурни забавяния или ниско обществено доверие. В резултат на това гражданските организации и независимите наблюдатели все по-често запълват тази празнина, поемайки водеща роля в документирането, образованието, подкрепата на жертви и повишаването на обществената осведоменост. Тяхната роля е ключова за поддържането на публична отчетност, но дейността им остава предимно реактивна и зависима от ресурси, вместо да бъде структурно интегрирана в националните механизми за прилагане на политики.

Измерението на психичното здраве при експозицията на HDD получава все по-голямо признание във всички контексти. Данните и свидетелствата от 2025 г. разкриват сходни емоционални последици – тревожност, страх, тъга и автоцензура – както сред преки жертви, така и сред хора, които многократно са изложени на съдържание на омраза. Съществено е, че тези ефекти изглеждат до голяма степен независими от институционалната сила на отделните държави: независимо дали съществуват формални механизми за подаване на сигнали или прилагането им е ограничено, психологическата тежест остава сходна. Това насочва към по-широка регионална необходимост от интегриране на психичното здраве и психосоциалната подкрепа в политиките за противодействие на омразата, особено в младежки и образователни програми.

Традиционните и онлайн медии продължават да играят централна роля в усилването на разделящата реторика. Случаи с висока обществена видимост – като политизираното отразяване на национални трагедии в Сърбия (2024 г.), антисемитско и ксенофобско съдържание в България (2025 г.) или случаи на полово базирана омраза в Албания – показват как моменти на социално напрежение или криза могат да действат като катализатори за разпространение на омраза. Тези примери подчертават трайното влияние на мейнстрийм медиите като източник и усилвател на вредни наративи, дори при нарастващото доминиране на социалните платформи сред младежите.

Нормализацията на речта на омразата в региона, често изразявана чрез хумор, политически коментар, мемеа и вирусни тенденции, представлява едно от най-сериозните предизвикателства за 2025 г. и след това. Размиването на границите между забавление и враждебност затруднява общественото разпознаване на омразната реч и отслабва социалното ѝ осъждане. В този контекст традиционните наказателни или реактивни мерки се оказват недостатъчни; вместо това политиките следва да поставят акцент върху превенцията, медийната грамотност и дигиталната етика, подкрепени от междусекторно сътрудничество между държавни институции, платформи и гражданското общество.

Периодът 2024–2025 г. в петте партньорски държави бележи критична повратна точка: речта, подтиквана от омраза, става едновременно по-видима и по-нормализирана, подхранвана от динамиката на социалните мрежи, политическата поляризация и институционалната инерция. Преодоляването на тази тенденция ще изисква координиран регионален подход, който съчетава регулаторна последователност, овластяване на младите хора и интегриране на измерението на психичното здраве, трансформирайки борбата с омразата от реактивно санкциониране към проактивна социална устойчивост.

Таблица 1. Най-често срещани категории на речта, подтиквана от омраза и дискриминация (HDD)

Страна	2024 – Водещи Категории	2025 – Водещи категории	Ключови тенденции
--------	-------------------------	-------------------------	-------------------

Албания	Основана на пола омраза (мизогиния), етническа / националистическа, насочена срещу ЛГБТИ+	Основаната на пола HDD остава доминираща; политическата и етническата HDD се запазват силни	Увеличение на онлайн HDD; основаната на пола омраза остава водеща категория
Сърбия	Политическа поляризация, националистически / етнически дискурс, сексизъм, расизъм	Политически мотивираната реч, подтиквана от омраза, се засилва след събитията от 2024 г. (Нови Сад, протести).	Изместване към политически мотивирана реч, подтиквана от омраза, и засилена поляризация.
Италия	Антимигрантски и расистки наративи, религиозна нетърпимост, тормоз, основан на пола	Устойчиво присъствие на ксенофобска и расистка реч, подтиквана от омраза, с повтарящи се модели в онлайн средата и медиите.	Приемственост и нормализация на расисткия дискурс.
България	Расизъм, сексизъм, хомофобия	Значително засилване на расизма (70%), сексизма (65%) и хомофобията/трансфобията (62%), съпроводено от нарастване на религиозната нетърпимост.	Рязко увеличение във всички категории.
Тунис	Религиозна нетърпимост, политическа / гражданска поляризация, тормоз, основан на пола	Продължаваща религиозна и политическа реч, подтиквана от омраза, с ясно изразена нормализация в платформи като TikTok и Facebook.	Нормализация и устойчиво присъствие на политическа и религиозна нетърпимост.

Таблица 2. Най-често атакувани / маргинализирани групи

Страна	Основни целеви / най-често атакувани групи (2024–2025)
Албания	Жени и момичета, ЛГБТИ+ хора, етнически малцинства (роми / египетска общност), журналисти, политически малцинства
Сърбия	Роми и други етнически малцинства, ЛГБТИ+ хора, мигранти, политически актьори / опоненти
Италия	Мигранти и бежанци, роми, мюсюлмани, ЛГБТИ+ хора
Българи я	Роми, ЛГБТИ+ хора, мюсюлмани, еврейска общност (включително значими антисемитски случаи)
Тунис	Религиозни малцинства, жени, ЛГБТИ+ хора, политически дисиденти и активисти

Таблица 3. Основни платформи и канали

Страна	Доминиращи платформи (2024–2025)	Ключови промени/ наблюдения
Албания	Телевизия и мейнстрийм излъчване; YouTube, Instagram, TikTok Нарастваща роля на инфлуенсъри и подкасти	Телевизия и мейнстрийм излъчване; YouTube, Instagram, TikTok Нарастваща роля на инфлуенсъри и подкасти
Сърбия	Facebook групи, TikTok, национални телевизионни и новинарски портали Силна политическа мобилизация онлайн; младежка активност в TikTok и Instagram	Facebook групи, TikTok, национални телевизионни и новинарски портали Силна политическа мобилизация онлайн; младежка активност в TikTok и Instagram
Италия	Телевизия и новинарски портали, Facebook, YouTube, коментарни секции Локална динамика на споделяне и препубликуване; висока вирусност	Телевизия и новинарски портали, Facebook, YouTube, коментарни секции Локална динамика на споделяне и препубликуване; висока вирусност
Българи я	Facebook (71%), TikTok (63%), Instagram, YouTube, новинарски портали Рязко нарастване на ролята на TikTok сред младите хора	Facebook (71%), TikTok (63%), Instagram, YouTube, новинарски портали Рязко нарастване на ролята на TikTok сред младите хора
Тунис	Коментарни секции в TikTok, Facebook групи, национални портали Нормализация на омразата в коментарите; слаба модерация	Коментарни секции в TikTok, Facebook групи, национални портали Нормализация на омразата в коментарите; слаба модерация

Таблица 4. Институционални и граждански реакции

Страна	Институционални актьори и предпр. действия	Ефективност/ граничения
Албания	Комисар за защита от дискриминация (NHRI); Аудиовизуален медиен орган; телефонна комуникация и премахване на съдържание	Смесени резултати; частично спазване на мерките и публични извинения
Сърбия	Сътрудничество с гражданското общество; ангажираността на NHRI е ограничена от	Непоследователно прилагане на мерките;

	протести и политически фактори.	силно политизирана среда.
Италия	Неправителствени организации и доброволчески панели; регулаторни предупреждения при омраза в ефира; инициативи за медийна грамотност.	Устойчиви пропуски в модерирването; повтарящи се препоръки без последващо изпълнение.
България	Комисия за защита от дискриминация (КЗД); Съвет за електронни медии (СЕМ); мониторинг от Българския хелзинкски комитет.	Активно прилагане на мерките, но ограничено последващо проследяване; механизмите за сигнализиране са слабо използвани.
Тунис	Мониторинг, воден от граждански организации и НПО; застъпничество за реформи.	Слаби формални инструменти; механизмите за сигнализиране се възприемат като символични.

Таблица 5. Експозиция и реакции сред младите хора

Страна	Ниво на експозиция	Реакции/стратегии за справяне
Албания	Висока експозиция (15–29 г.); ежедневни сблъсъци с омразно съдържание	Емоционални реакции; фокус групи с младежи, проведени от AMAD
Сърбия	Младежите са активни в протести и онлайн активизъм	Младежите са както жертви, така и участници в контра-реч; отчетени стрес и емоционална умора
Италия	Младежи, ангажирани в доброволчески мониторинг и обучения	Контра-реч, водена от връстници; едновременно овластяване и умора
България	87% от младежите са се сблъскали с реч на омразата през 2025 г.	18% автоцензура; тревожност; ограничено използване на механизмите за сигнализиране
Тунис	Младежи на възраст 16–22 г. отчитат нормализация на омразата и тревожност	Избягване, загуба на увереност; призови за образование и подкрепа

Таблица 6. Последици за психичното здраве

Страна	Основни отчетени ефекти	Наблюдения / бележки
Албания	Емоционален дистрес, страх и тъга; тежки последици (включително случай, свързан със суицид).	Висока емоционална тежест сред младите хора.
Сърбия	Тревожност, отдръпване и намалено участие в обществени и онлайн процеси.	Механизмите за сигнализиране се възприемат като неефективни.
Италия	Емоционален дистрес, обезкуражаване и социално	Съответства на регионалните тенденции.

	отдръпване.	
Българи я	Гняв, тревожност и нарастваща автоцензура (2025 г. спрямо 2024 г.).	Ясно нарастване на психологическата тежест.
Тунис	Тревожност, отдръпване и загуба на увереност.	Сигнализирането се възприема като символично; отчетлива е емоционална умора.

Таблица 7. Ключови случаи и представителни инциденти

Страна	Представителни случаи (2024–2025)	
Албания	Мизогинни изказвания на Бужар Капехиу в телевизионно предаване; случаят „Алтин Чоку / Сибела Абедина“, свързан с изнудване и разпространение на интимни изображения; етническо скандиране на Мирлинд Даку по време на събитие на УЕФА.	
Сърбия	Политически мотивирана омраза след срутването на навеса в Нови Сад; медийно усилване на националистическа реторика; протести.	
Италия	Расистка реч в местни телевизионни медии; онлайн омраза срещу мигранти и бежанци (виж списъка с казуси в приложението).	
Българи я	Решения на Комисията за защита от дискриминация по антисемитска и ксенофобска реч; предупреждение към ПИК ТВ; заплахи срещу Софийската синагога (февруари 2025 г.).	
Тунис	Документиран онлайн тормоз срещу жени и активисти; прояви на религиозна нетърпимост в дебати в TikTok и Facebook.	

Table 8. General trends (2024 vs 2025)

Страна	Обща тенденция	Ключови наблюдения
Албания	HDD се възприема като нарастваща; основаната на пола омраза остава доминираща.	Прилагането на мерките е неравномерно, но ангажираността нараства.
Сърбия	Изместване към политически мотивирана HDD след кризите през 2024 г.	Висока експозиция сред младежите; институционалните реакции изостават.
Италия	Устойчиво присъствие на ксенофобски и антимигрантски дискурс.	Разширява се мониторингът от страна на НПО; реакциите на платформите остават ограничени.
Българи я	Нарастване на расизма, антисемитизма и сексизма.	Ролята на TikTok нараства; механизмите за сигнализиране продължават да са слаби.
Тунис	Трайна нормализация на политическата и религиозната омраза.	Засилва се застъпничеството на гражданското общество; формалните реакции остават ограничени.

3.2 Профили по държави, 2024 срещу 2025 (Албания, Сърбия, Италия, България, Тунис)

3.2.1 Албания, представена от AMAD (2024 срещу 2025)

Националните годишни доклади за онлайн мониторинг на речта на омразата и дискриминационната враждебна реч (HDD) в Албания показват, че както през 2024 г., така и през 2025 г. **основаната на пола омраза остава най-разпространената форма** на HDD, като мизогинната реторика е силно видима в различни медийни платформи. През 2024 г. омразата, насочена към жени и момичета, беше особено отчетлива, следвана от враждебна реч на етническа или националистическа основа и съдържание, насочено срещу ЛГБТИ+ общността. Данните от анкетите през 2025 г. потвърждават, че полът продължава да бъде водещото основание за HDD, плътно следвано от политическите възгледи и етническата принадлежност. Обобщените резултати за 2025 г. отново потвърждават, че основаната на пола враждебност е водещата категория по всички измерени показатели.

Най-често атакуваните и маргинализирани групи включват **жени и момичета, ЛГБТИ+ хора и етнически малцинства**, в частност ромската и египетската общности. Освен това журналисти и определени политически малцинства са били обект на продължителни атаки, често във връзка с професионалната им дейност или публични изяви.

Телевизията и мейнстрийм излъчването продължават да бъдат ключови източници на наративи на омраза, особено чрез риалити формати, токшоу програми и развлекателно съдържание. Тези послания обаче често **бързо се пренасят в дигиталната среда** – в платформи като YouTube, Instagram и TikTok, където коментарните секции значително усилват обхвата им. Все по-често инфлуенсъри в социалните мрежи и водещи на подкасти се идентифицират като вторични източници или усилватели на HDD, което допълнително размива границата между забавление и подбуждане към омраза.

Институционалните реакции спрямо HDD са видими, но **неравномерни**. Органи като Комисаря за защита от дискриминация (NHRI) и Аудиовизуалният медиен орган активно са работили по отделни случаи чрез подаване на сигнали, комуникация с продуценти и официални искания за премахване на съдържание или публични извинения. Докато някои случаи завършват с публични извинения или сваляне на съдържание, други остават нерешени или срещат ограничено прилагане на мерките. Тези смесени резултати показват едновременно **нарастваща чувствителност към проблема и продължаващи пропуски в институционалната отчетност**.

Въздействието върху младите хора на възраст 15–29 години се очертава като особено значимо, тъй като именно те са сред най-силно изложените групи. Данните от анкетите и фокус групите, проведени от AMAD, показват, че младежите се сблъскват с HDD съдържание често – нерядко на ежедневна база – и съобщават за силни емоционални реакции, вариращи от раздразнение до сериозен емоционален дистрес. Младежките дискусии и дейности ясно открояват **нормализацията на онлайн омразата** и необходимостта от образователни мерки и изграждане на устойчивост.

Експозицията на реч, подтиквана от омраза, е свързана и със **сериозни последици за психичното здраве**, като емоционален дистрес, страх и тъга, като в някои случаи те ескалират до тежки последици. Документиран пример е случай на споделяне на интимни изображения без съгласие и принуда, свързан с трагичен суицид, който подчертава **човешката цена на неконтролирания онлайн тормоз**.

Представителни случаи

Няколко емблематични инцидента илюстрират мащаба и разнообразието на HDD през разглеждания период:

- Мизогинните изказвания на Бужар Капехиу в телевизионно предаване предизвикаха силна обществена реакция и в крайна сметка доведоха до публично извинение след институционална намеса.
- Случаят „Алтин Чоку / Сибела Абедини“, свързан с разпространение на интимни изображения без съгласие и изнудване, открий тежките лични и психологически последици от дигиталното насилие, основано на пола.
- По време на събитие на УЕФА футболистът Мирлинд Даку привлече широко обществено внимание с етнонационалистически скандирания, което подчерта устойчивостта на националистическата реторика в публични пространства и спортната култура.

Тенденции и обща оценка

И през двете години усещането за **нарастване на HDD остава силно изразено**. Основаната на пола враждебна реч продължава да доминира, а онлайн платформите все по-категорично се утвърждават като основната среда за разпространение на омразни послания. Макар институционалната ангажираност да става по-активна – видима чрез повече сигнали и публични интервенции – **ефективността на прилагането на мерките остава непоследователна**.

Данните за 2025 г. сочат повишена осведоменост и по-голяма институционална видимост на проблема с HDD, но същевременно подчертават **спешната необходимост от системни превантивни мерки**, по-висока медийна отговорност и адекватна подкрепа за психичното здраве на най-засегнатите групи.

3.2.2 Сърбия, представена от КОМ018 (2024 срещу 2025)

Мониторингът на речта, подтиквана от омраза (HDD), в Сърбия през 2024 и 2025 г. разкри среда, все по-силно оформяна от **политическа поляризация, националистически наративи и социално напрежение**, усилвани както от традиционните, така и от дигиталните медии. Периодът бе белязан от поредица политически натоварени инциденти и публични кризи, които не само изостриха онлайн дискурса, но и **размиха границите между политическата реч и омразната реторика**.

През 2024 г. средата на HDD в Сърбия беше доминирана от **политически мотивирана реторика и националистически или етнически дискурс**, отразяващи дълбоки разделения в обществения живот. Бяха документирани и случаи на сексизъм и расизъм, особено в онлайн пространството и в телевизионни коментари.

През 2025 г. тази поляризация се **вкорени още по-дълбоко**. Последниците от ключови национални събития – по-специално срутването на навеса в Нови Сад и последвалите обществени дебати и протести – предизвикаха пикове на разделяща и враждебна реторика, които се пренесоха и в следващия период. Тези моменти действаха като **катализатори на вълни от онлайн мобилизация**, при които наративите на омраза се преплитаха с политически послания, засилвайки атмосферата на недоверие и антагонизъм.

Най-маргинализираните и често атакувани групи през този период включват **роми и други етнически малцинства, ЛГБТИ+ хора и мигранти**, които често бяха представяни чрез изключваща или дехуманизираща реторика. Освен това **политически опоненти и активисти на гражданското общество** редовно се превръщаха в мишени на атаки, често облечени в националистически или морализаторски език. Тези модели отразяват както устойчиви предразсъдъци, така и политически климат, в който публичното несъгласие често се делегитимира чрез лични или идентичностно базирани нападки.

Разпространението на HDD се осъществяваше в **множество платформи**, съчетавайки традиционни и дигитални екосистеми. Facebook групи и коментарните секции в TikTok се утвърдиха като ключови пространства за политическа и етническа омраза, често подхранвани от вирусно съдържание или коментари на инфлуенсъри. Мейнстрийм медиите – особено телевизионни сегменти и национални новинарски портали – играеха значима роля в **легитимирането или усилването на разделящата реторика**. Сред младите хора TikTok и Instagram се превърнаха в централни пространства както за експозиция, така и за участие в HDD, което сигнализира за **поколенческа промяна** в начина, по който омразното съдържание циркулира и се оформя.

Институционалната ангажираност през този период включваше **ограничено сътрудничество с граждански организации** и селективно участие от страна на Националната институция по правата на човека (NHRI). Докладите отбелязват, че протестите, политическите кризи и засилената поляризация през 2024–2025 г. създадоха **нестабилен контекст**, който ограничи институционалните действия. Макар да бяха предприети усилия за наблюдение и реакция по значими инциденти, прилагането на мерките остана непоследователно, а процедурите по последващи действия – недостатъчно прозрачни. Актьорите от гражданското общество продължиха да запълват пропуските в мониторинга, но въздействието им често бе подкопавано от липсата на устойчива координация с държавните органи.

Младите хора бяха **едновременно засегнати и активни участници** в екосистемата на HDD. Много от тях участваха активно в протести и онлайн активизъм, където бяха обект на целенасочен тормоз, както и на постоянна експозиция на враждебни наративи. Фокус групите дискуси разкриха значително емоционално и психологическо натоварване, особено сред младежи, които се чувстваха претоварени от токсичността на онлайн политическия дебат. В същото време част от младежките групи се утвърдиха като **водещи гласове на контра-реч**, оспорвайки наративите на омраза и насърчавайки приобщаването – още едно доказателство за двойната роля на тази възрастова група като уязвима, но и устойчива.

По отношение на **психичното здраве**, както и в другите партньорски държави, продължителната експозиция на омраза и поляризация допринася за тревожност, емоционално отдръпване и намалено гражданско участие. Участниците изразяват разочарование от механизмите за сигнализиране, които често се възприемат като неефективни или трудно достъпни. Усещането за

безсмислие при търсене на защита допълнително засилва емоционалния дистрес, особено сред хора, преживели онлайн тормоз или станали свидетели на продължителни кампании на омраза.

Ключови случаи и катализатори

Няколко инцидента подчертаха политизирания и емоционално натоварен характер на HDD в Сърбия. Срутването на навеса в Нови Сад през 2024 г. и последвалият обществен дебат за отговорността предизвикаха рязък скок на враждебни коментари, голяма част от които бяха насочени към политически фигури, активисти и етнически групи. По подобен начин националистическата реторика, усилена от медии и политически актьори около протестните движения, допълнително поляризира онлайн общностите. Тези епизоди оформиха фокуса на мониторинга през 2025 г. и ясно показаха как публични трагедии и политически кризи могат да се превърнат в **огнища на омразно мотивирана мобилизация**.

Тенденции и обща оценка за Сърбия

Основната тенденция от 2024 към 2025 г. е **изместване към политически натоварена реч, подтиквана от омраза**, често пряко свързана с реални събития и кризи. Пиковите в активността на HDD съвпадат с моменти на обществен траур или протест, което показва как емоционалната нестабилност в публичното пространство бързо се използва за политически цели. Паралелно с това експозицията сред младите хора нараства, тъй като дигиталните платформи се утвърждават като ключови арени както за политическо участие, така и за разпространение на омраза. Институционалните реакции показват по-голяма осъзнатост, но **ограничена адаптивност**, като трудно успяват да настигнат бързата еволюция на онлайн дискурса и нарастващото влияние на алтернативните медии. Периодът 2024–2025 г. в Сърбия отразява **задълбочаващо се преплитане между политика, медии и реч на омразата**, при което онлайн екосистемите действат като ускорители на социалното разделение. Въпреки подобрения мониторинг и по-високата обществена чувствителност, предизвикателството остава превръщането на това разпознаване в **последователни рамки за превенция, защита и отчетност**, способни да устоят на политически натиск и да гарантират защита на уязвимите групи.

3.2.3 Италия, представена от Beyond Borders (2024 срещу 2025)

Мониторингът на речта, подтиквана от омраза (HDD), в Италия през 2024 и 2025 г. подчерта **устойчивостта на ксенофобски, расистки и основани на пола наративи на омраза**, особено във връзка с миграцията и политиките на идентичност. Въпреки засиленото внимание от страна на гражданското общество и местните инициативи за мониторинг, антимигрантската и анти-малцинствената реторика остава дълбоко вкоренена както в публичния дебат, така и в медийните представяния. Резултатите разкриват **постоянно напрежение между свободата на изразяване, медийния сензационализъм и необходимостта от защита на маргинализираните групи от вреда**.

През 2024 г. мониторингът в Италия беше силно фокусиран върху антимигрантски и расистки наративи, както и върху прояви на религиозна нетърпимост и тормоз, основан на пола. Публичните дебати около миграцията, граничния контрол и националната идентичност създадоха благоприятна среда за изключваща реч, често подсилвана от политическа реторика и сензационализирано медийно отразяване.

През 2025 г. ситуацията показва **по-скоро приемственост, отколкото спад**. Мониторингът, осъществяван както от експертни панели, така и от обучени доброволци, потвърждава продължаващото разпространение на расистка и ксенофобска реч, като онлайн пространствата и коментарните секции функционират като **ехо-камери** за подобни послания. Повтаряемостта на тези теми в рамките на две поредни години сочи **нормализирана обществена търпимост към дискриминационна реч**, особено когато тя е насочена срещу мигрантски общности.

Основните мишени на речта, подтиквана от омраза, в Италия продължават да бъдат **мигрантите и бежанците**, които често се представят като културна или икономическа заплаха. **Ромските общности** остават обект на трайна стигматизация, а **мюсюлманите** са изправени пред постоянна враждебност, свързана с религиозна нетърпимост и стереотипизиране. Освен това **ЛГБТИ+ хора** са били цел на конкретни онлайн и медийни инциденти, често чрез морализаторски или изключващ език. Пресичането на тези идентичности – например при мигрантки или ромски жени – **допълнително увеличава уязвимостта** към омразна реч и дискриминация.

Разпространението на HDD в Италия се осъществява чрез **хибридна медийна екосистема**, съчетаваща влиянието на националната телевизия и онлайн новинарските портали с вирусната динамика на социалните мрежи. Платформи като Facebook и YouTube често са домакини на омразни коментари, особено в секциите под новинарски материали или вирусни видеа. Местните доброволчески мониторингови панели отбелязват силна динамика на **споделяне и препубликуване**, при която емоционално натоварено или страхово съдържание се разпространява бързо и без проверка. Този цикъл на усилване позволява на наративите на омраза да се движат свободно между мейнстрийм медиите и потребителски генерираните пространства, разширявайки тяхната видимост и обхват.

Институционалните реакции в Италия включват **активна мрежа от местни НПО, доброволчески панели и граждански организации**, ангажирани с мониторинг, подаване на сигнали и повишаване на обществената осведоменост. Въпреки че в някои случаи са налице регулаторни намеси и публични осъждания след инциденти с висока обществена видимост, **системното прилагане на мерките остава ограничено**. Национални и местни заинтересовани страни продължават да настояват за по-ефективни механизми за модерирание, инициативи за медийна грамотност и повишаване на капацитета на журналисти и модератори. Препоръките както за 2024 г., така и за 2025 г. подчертават необходимостта от баланс между отчетността и **устойчивото обществено образование** относно социалните последици от речта на омразата.

Инициативата Beyond Borders поставя **силен акцент върху ангажирането на младежите**, като включва неформално обучение, обучение между връстници и доброволчески мониторинг. Младите участници бяха обучени да разпознават, документират и реагират на речта на омразата онлайн, развивайки гражданска ангажираност и критична дигитална грамотност. Проследяването през 2025 г. отчита **младежки инициативи за контра-наративи**, които демонстрират нарастващо овластяване, но също така подчертават **емоционалната умора**, изпитвана от младежите при постоянна експозиция на негативно съдържание.

Както и в другите наблюдавани контексти, експозицията на реч, подтиквана от омраза, е свързана с **негативни последици за психичното здраве** – емоционален дистрес, чувство за изключване и намалено участие в онлайн или публични дискусии. Данните от фокус групите показват, че участниците често реагират на повторната експозиция чрез отдръпване или избягване, изразявайки обезкураженост относно възможността за реална промяна. Тези модели отразяват сходни резултати от другите партньорски държави и сочат **общо трансгранично**

въздействие на дигиталната омраза върху психичното благополучие и социалната ангажираност на младите хора.

Ключови случаи и примери

Мониторингът през 2024–2025 г. документира няколко значими случая на реч на омразата в местни телевизионни канали и онлайн портали, насочени основно срещу мигранти и бежанци. Тези случаи, описани подробно в националното приложение, отразяват повтарящи се наративи, представящи мигрантите като заплаха за обществената сигурност, културата или социалната система. Устойчивото присъствие на подобни послания в традиционните медии подчертава **продължаващото предизвикателство** за противодействие на омразата в влиятелни комуникационни канали, които формират обществените нагласи.

Тенденции и обща оценка

В периода 2024–2025 г. доминиращата тенденция в Италия е **продължаващото присъствие на ксенофобски и антимигрантски наративи**, както в мейнстрийм излъчването, така и в онлайн екосистемите. Въпреки нарастващото участие на гражданското общество и разширяването на мониторинговите мрежи, **проблемът с реакциите на платформите остава до голяма степен нерешен**, като технологичните компании реагират бавно на сигнализирано съдържание.

Макар да е постигнат напредък в общностното документиране и младежкото участие, случаят на Италия показва **колко трудно е да се обърнат дълбоко вкоренени наративи**, след като те бъдат нормализирани в публичния дискурс. Устойчивият напредък ще зависи от **институционално сътрудничество, медийна отчетност и инвестиции в превантивно образование**, насочени към намаляване на социалната и психологическата цена на комуникацията, подтиквана от омраза.

3.2.4 България, представена от YES (2024 срещу 2025)

Мониторингът в България за периода 2024–2025 г. разкрива **осезаемо засилване на речта, подтиквана от омраза (HDD)** както в онлайн средата, така и в традиционните медии. Изводите се подкрепят от богати количествени данни и детайлна документация на случаи, което оформя **един от най-подробните национални профили** в рамките на регионалния мониторинг. Докладите отчитат нарастваща враждебност към етнически, религиозни и сексуални малцинства, наред с устойчиви модели на сексизъм и политическа нетърпимост. Резултатите от анкетата през 2025 г. потвърждават широката обществена експозиция на омразно съдържание и подчертават засилената загриженост за неговите психологически и социални последици.

През 2024 г. водещите категории на HDD в България включват **расизъм, сексизъм и хомофобия**, отразяващи дълбоко вкоренени обществени разделения и политизацията на малцинствените идентичности. Тези тенденции се изострят допълнително през 2025 г., когато мониторинговите данни регистрират **значителна ескалация**: расистко съдържание присъства в 70% от наблюдаваните случаи, сексизмът – в 65%, а хомофобията или трансфобията – в 62%. Появяват се и допълнителни форми на омразна реч, свързани с религиозна нетърпимост и социално-икономическа дискриминация, насочени основно към маргинализирани и бедни общности. Този количествен ръст показва не само по-висока честота на омразни изрази, но и **по-широка нормализация на дискриминационния език** както в дигиталното пространство, така и в публичния дебат.

Най-силно засегнатите групи през разглеждания период са **ромските общности, ЛГБТИ+ хората и мюсюлманите**, като всяка от тези групи е обект на повтарящи се и често припокриващи се модели на стигматизация. **Еврейската общност** също отчита осезаем ръст на целенасочени инциденти на омраза, включително няколко случая с висока обществена видимост между 2024 и 2025 г. Тези инциденти варират от онлайн тормоз до директни заплахи срещу религиозни обекти, което сигнализира за устойчивостта на дълбоки предразсъдъци и **възращане на екстремистки наративи** в публичното пространство.

Разпределението на HDD по дигиталните платформи в България подчертава **централната роля на социалните мрежи** в усилването на омразната реч. Според данните за 2025 г. **Facebook** остава водещата платформа за разпространение на HDD, посочена в 71% от документираните случаи, докато дялът на **TikTok** нараства рязко до 63%, отразявайки засилващото му влияние сред младежките аудитории. **Instagram, YouTube и новинарските портали** също присъстват значимо, често като вторични канали за възпроизвеждане и коментиране на омразно съдържание. Нарастващата роля на TikTok от 2024 към 2025 г. подчертава **промяната в динамиката на разпространение на омразата** към кратки, високоангажиращи видео формати, които се разпространяват бързо и се модерират по-трудно.

Институционалните реакции в България са **относително активни** в сравнение с други държави от региона, с няколко значими намеси от страна на **Комисията за защита от дискриминация (КЗД)** и **Съвета за електронни медии (СЕМ)**. КЗД наложи санкции на политически фигури, отговорни за антисемитски или ксенофобски изказвания, създавайки важни прецеденти за отчетност в политическата комуникация. СЕМ също издаде предупреждения към медии, включително в знаков случай, свързан с **ПИК ТВ**, при който дискриминационно съдържание доведе до регулаторна намеса.

Гражданските организации, като **Българския хелзинкски комитет**, играят устойчива роля в мониторинга, документирането и застъпничеството, осигурявайки допълващ обществен контрол спрямо формалните механизми. Въпреки това докладите посочват, че механизмите за подаване на сигнали и жалби остават **слабо използвани и възприемани като неефективни**, особено сред младите хора, които често се съмняват в реалния им ефект.

Въздействието върху младежите и експозицията им на HDD в България са **изключително високи**. През 2025 г. **87% от младите респонденти** заявяват, че са се сблъскали с реч на омразата поне веднъж – значително увеличение спрямо 2024 г. Тази постоянна експозиция има осезаеми последици: много млади хора съобщават за тревожност, емоционална умора и автоцензура при онлайн участие. Около **18% от анкетираните младежи** признават, че са се оттеглили от дигитално участие заради токсичната среда. В същото време по-малка, но значима част от младите хора реагира чрез **мобилизация сред връстници и контра-реч**, което показва зараждане на устойчивост и гражданска ангажираност въпреки неблагоприятните условия.

Последиците за **психичното здраве**, свързани с експозицията на омраза, са ясно документираны както във фокус групите, така и в анкетните данни. Участниците често споделят усещания за гняв, тревожност, страх и емоционално напрежение, като между 2024 и 2025 г. се наблюдава нарастване на отдръпването и автоцензурата. Повтарящият се характер на омразното съдържание, особено при ежедневна експозиция, води до чувство за безсилие и емоционално изтощение, което подчертава необходимостта от **психосоциална подкрепа и програми за осведоменост**, свързващи дигиталната токсичност с психичното благополучие.

Ключови случаи и показателни инциденти

Няколко емблематични случая илюстрират мащаба и характера на HDD през този период:

- Решения на **Комисията за защита от дискриминация** срещу политически лидери, използвали антисемитска или ксенофобска реч, които поставят важни правни прецеденти за отчетност в политическата комуникация.
- Предупреждение на **Съвета за електронни медии** към ПИК ТВ, което подчертава устойчивостта на дискриминационната реторика в телевизионните медии и трудностите при гарантиране на отговорна журналистика.
- През февруари 2025 г. властите документираха **заплахи срещу Софийската синагога** – случай с национален отзвук, наблюдаван отблизо от Българския хелзинкски комитет.

Тези и други инциденти очертават климат на **ескалираща враждебност към малцинствените групи** и показват едновременно потенциала и ограниченията на съществуващите институционални защити.

Тенденции и обща оценка

Общата тенденция от 2024 към 2025 г. показва **ясно засилване на расисткото и антисемитското съдържание**, както и продължаващо широко разпространение на омраза, основана на пола и сексуалната ориентация. Издигането на TikTok като основна платформа за разпространение на омраза сигнализира за **променящ се технологичен и демографски контекст**, в който младите хора са едновременно най-силно изложени и най-слабо защитени.

Въпреки видимия напредък в правните и мониторинговите рамки, механизмите за сигнализиране остават до голяма степен неефективни, а институционалните реакции трудно могат да **скоростта и мащаба на онлайн дискурса**. Данните за България очертават общество, в което речта на омразата е едновременно по-видима и по-оспорвана – среда, в която напредъкът в прилагането на мерките и гражданската чувствителност съжителстват с **упорита нормализация на дискриминацията**.

3.2.5 Тунис, преставен от Euromed Eve (2024 срещу 2025)

Мониторингът на речта, подтиквана от омраза (HDD), в Тунис през 2024 и 2025 г. разкрива **сложно преплитане между религиозна нетърпимост, политическа поляризация и тормоз, основан на пола**, което отразява по-широките социално-политически напрежения в една преходна публична среда. Изводите, базирани на количествени данни, фокус групи и качествени казуси, очертават картина на общество, в което речта на омразата става **все по-нормализирана**, особено в дигиталните пространства. Въпреки активните усилия на гражданското общество за документиране и реакция, **структурните механизми за защита, сигнализиране и психологическа подкрепа изостават** спрямо мащаба и динамиката на проблема.

През 2024 г. средата на HDD в Тунис се характеризира с **религиозна нетърпимост, политическа и гражданска поляризация и тормоз, основан на пола**. Онлайн омразата често беше тясно свързана с по-широки политически и идеологически разделения, които засилваха съществуващите социални разломи. Различието – религиозно, полово или политическо – често се представяше като източник на заплаха или конфликт, създавайки благоприятна почва за подбуждане и изключване.

През 2025 г. мониторинговите данни потвърждават **продължаващото доминиране на религиозно обусловена и политически мотивирана HDD**, съпроводено от тревожна нормализация на враждебната реторика в социалните мрежи. Платформи като **TikTok** и **Facebook** се утвърдиха като централни пространства, в които дискриминационни и подстрекателски коментари циркулират свободно, често без ефективна модерация. Повтаряемостта и общественото приемане на подобна реч показват, че омразата е еволюирала от отделни инциденти към **рутинен елемент на онлайн взаимодействието**, особено сред по-младите потребители.

Най-често атакуваните групи през този период включват **религиозни малцинства, жени, ЛГБТИ+ хора** (особено в онлайн среда, където видимостта им е по-ограничена, но враждебността – постоянна), както и **политически дисиденти и активисти**. Пресичането между политически и идентичностно базирани атаки размива границата между идеологически спор и лична нападка, излагайки отделни лица – особено жени с публична роля – на **продължителен онлайн тормоз и репутационни щети**.

Дигиталната екосистема в Тунис остава **основната арена за разпространение на HDD**, като коментарните секции в TikTok и Facebook групите се открояват като постоянни „горещи точки“. Тези пространства улесняват както разпространението, така и нормализацията на омразни наративи, често чрез мемета, видеа и потребителски нишки, които представят нетърпимостта като хумор или лично мнение. Националните онлайн новинарски портали също допринасят за усилването на възпалително съдържание – чрез немодерирани коментарни секции или чрез сензационализирано отразяване на разделящи теми. Взаимосвързаността между тези канали създава **цикъл на обратна връзка**, при който омразното съдържание се разпространява широко с минимална намеса.

Институционалните реакции на HDD в Тунис са **до голяма степен водени от гражданското общество и НПО**, които играят ключова роля в документирането на случаи, подкрепата на жертви и застъпничеството за политики. Макар тези усилия да водят до ценни данни и по-висока осведоменост, **формалните механизми за сигнализиране и намесите на ниво платформи остават слаби**. Много жертви възприемат съществуващите канали за жалби като символични, а не като ефективни. Препоръките от докладите за 2025 г. настояват за **по-силна подкрепа за жертвите, структурирани инструменти за сигнализиране и сътрудничество с платформите**, за да се адресира онлайн омразата по по-системен начин.

Въздействието върху младежите и техните гледни точки, събрани чрез фокус групи с участници на възраст 16–22 години, разкриват **обезпокоително усещане за притъпяване и нормализация** на речта на омразата. Много млади хора описват тревожност, разочарование и социално отдръпване вследствие на постоянната експозиция на враждебно съдържание. Част от тях споделят, че избягват онлайн пространства или ограничават участието си в учебни дискусии, което отразява **по-широка ерозия на доверието** както в дигиталния, така и в гражданския живот. В същото време участниците изразяват силен интерес към противодействие, като предлагат образователни инициативи, кампании между връстници и достъпни услуги за подкрепа като инструменти за възстановяване на доверие и устойчивост в младежките общности.

По отношение на **психичното здраве**, емоционалната тежест на HDD е ясно видима във фокус групите и казусните анализи. Участниците често съобщават за тревожност, страх, отдръпване и загуба на увереност в публичното изразяване. Тези ефекти се задълбочават от усещането за безсмислие, тъй като механизмите за сигнализиране масово се възприемат като символични или

неефективни. Повтарящата се експозиция на враждебно съдържание, особено при липса на видима отчетност, води до **емоционална умора и примирение**, най-вече сред младите хора и жените.

Ключови случаи и показателни примери

Казусите по държави, представени в приложението, предоставят качествени прозрения за **ежедневната нормализация и емоционалните последици** от речта на омразата в Тунис. Те включват примери за целенасочен тормоз срещу жени и активисти, прояви на религиозна нетърпимост в онлайн дебати и повтарящи се случаи на политическа омраза, които размиват границата между гражданско изразяване и клевета. В съвкупност тези примери показват как омразният дискурс функционира **едновременно като социален навик и като политически инструмент за маргинализация**.

Тенденции и обща оценка

Водещата тенденция от 2024 към 2025 г. в Тунис е **устойчивата нормализация на речта, подтиквана от омраза**, особено в платформи като TikTok и Facebook, където модерацията остава минимална, а механизмите за сигнализиране – до голяма степен неефективни. Макар мониторингът и застъпничеството на гражданското общество да се засилват, **липсата на структурни последващи действия** – както на ниво платформи, така и на институционално ниво – продължава да подкопава отчетността и защитата.

Комбинацията от **религиозна нетърпимост, тормоз, основан на пола, и политическа враждебност** формира повтарящ се модел в средата на HDD в Тунис. С задълбочаването на нормализацията, призивите за по-добри системи за сигнализиране, младежко ориентирано образование и подкрепа за психичното здраве стават все по-настойчиви, отразявайки **спешната нужда от преход от документиране към превенция и ефективен отговор**.

4. Заключение и препоръки

Сравнителният доклад за мониторинга на онлайн речта на омразата и дискриминацията (Hateful and Discriminatory Discourse – HDD) в Албания, Сърбия, Италия, България и Тунис за периода 2024–2025 г. показва ясно и устойчиво нарастване на онлайн омразата както по отношение на честотата, така и на социалната ѝ нормализация. Това, което през 2024 г. се проявяваше основно като отделни национални модели на омраза, основана на пол, етническа принадлежност или политическа мотивация, през 2025 г. се е консолидирало в многопластово регионално явление, тясно преплетено с политическата поляризация, динамиката на дигиталните платформи и институционалните слабости.

Ключово хоризонтално заключение за всички държави е нормализирането на речта на омразата, особено в онлайн среда. HDD вече не се възприема като отклонение или маргинално явление, а все по-често като „нормална“ част от дигиталния публичен дебат. Тази нормализация се проявява чрез хумор, мемета, политически коментари и вирусно съдържание, което затруднява разпознаването и оспорването на омразата като форма на социална вреда.

Докладът подчертава ясна промяна във векторите на омразата към видео-базирани платформи и бързо алгоритмично разпространяващо се съдържание, по-специално TikTok. Макар Facebook и YouTube да остават значими платформи, възходът на TikTok като пространство както за експозиция, така и за нормализиране на HDD представлява структурна промяна в начина, по който омразата се произвежда, разпространява и възпроизвежда — особено сред младите аудитории. Това развитие изпреварва съществуващите капацитети за модерирание и институционален отговор.

Младите хора (на възраст 15–29 години) ясно се очертават като най-изложената група във всички наблюдавани държави. Докладът документира високи нива на ежедневна експозиция на съдържание, съдържащо омраза, съпроводени със значими последици за психичното здраве, включително тревожност, емоционално изтощение, автоцензура и оттегляне от публично участие. В същото време младите хора се проявяват и като ключови носители на устойчивост, водейки инициативи за контра-реч, доброволен мониторинг и кампании за повишаване на осведомеността, което прави тяхната роля централна за всяка дългосрочна стратегия срещу HDD.

От институционална гледна точка докладът разкрива фрагментирана и неравномерна среда на реагиране. Въпреки наличието на правни рамки, органи за защита от дискриминация, медийни регулатори и институции за правата на човека, прилагането остава непоследователно и често реактивно. Процедурите за докладване се възприемат широко като неефективни, а реакциите на платформите са ограничени и непредсказуеми. В резултат на това организациите на гражданското общество и независимите наблюдатели поемат непропорционално голяма роля в документирането, подкрепата на жертвите и поддържането на обществената отчетност.

Съществено междудържавно заключение е, че психологическата цена на HDD остава сходна независимо от формалната институционална сила. Дори в държави с по-развити механизми за жалби и регулаторни структури, въздействието върху психичното здраве на изложените лица е сравнимо с това в контексти с по-слаба защита. Това показва, че правните и регулаторните отговори сами по себе си са недостатъчни без интегриране на психосоциална подкрепа и превантивни мерки.

Като цяло периодът 2024–2025 г. представлява критична повратна точка за региона, обхванат от проекта LIFE. HDD става по-видима, по-нормализирана и по-политически инструментализирана, ускорена от алгоритмите на платформите, социалната поляризация и институционалната инерция. Овладеяването на тази тенденция изисква координиран, многосекторен подход, който надхвърля реакцията на отделни инциденти и се фокусира върху превенция, дигитално образование и укрепване на социалната устойчивост.

Докладът заключава, че усилията за борба с речта на омразата и дискриминацията трябва да се преместят от преобладаващо наказателна логика към проактивен модел, който съчетава отговорност на платформите, институционално укрепване, овластяване на младежите и систематично интегриране на психичното здраве в политиките срещу омразата. Само чрез такъв цялостен подход може да бъде ограничена нормализацията на омразата и да се изградят по-безопасни, по-приобщаващи дигитални пространства.

Препоръки

Въз основа на сравнителния анализ на мониторинга на HDD в петте партньорски държави за периода 2024–2025 г., докладът идентифицира необходимостта от интегриран, многостепенен и превантивен подход за справяне с онлайн омразата. Следните препоръки целят да укрепят институционалния капацитет, отчетността на платформите, устойчивостта на младежите и защитата на психичното здраве.

1. Укрепване на отчетността на дигиталните платформи

Подобряване на практическото прилагане на съществуващите европейски и международни стандарти (напр. Акта за цифровите услуги – DSA), с фокус върху навременното премахване на вредно съдържание, прозрачността на алгоритмите и реакцията на подадените сигнали.

Разработване на независими механизми за мониторинг, в сътрудничество с гражданското общество, за периодична оценка на реалната ефективност на модерирването на съдържанието, особено в бързо развиващи се платформи като TikTok.

Изискване платформите да предоставят ясна и достъпна обратна връзка на потребителите, които докладват реч на омразата, с цел намаляване на усещането за безсмислие и недоверие.

2. Хармонизиране и укрепване на институционалните реакции

Подобряване на сътрудничеството между органите за защита от дискриминация, медийните регулатори, Националните институции за правата на човека (NHRI) и съдебните власти, за да се осигурят координирани и нефрагментирани реакции.

Стандартизиране на процедурите за докладване и последващи действия по случаите, като се гарантира прозрачност, ясни срокове и публична комуникация на резултатите.

Повишаване на професионалния капацитет на институциите за справяне с нововъзникващи форми на HDD, включително омраза, прикрита като хумор, политическо мнение или вирусно съдържание.

3. Интегриране на психичното здраве в политиките срещу HDD

Формално признаване на експозицията на HDD като рисков фактор за психичното здраве, особено за младите хора и маргинализираните групи.

Интегриране на психосоциални компоненти в програмите срещу омразата, включително консултативни услуги, телефонни линии за подкрепа и механизми за насочване на жертвите на онлайн тормоз.

Разработване на кампании за повишаване на осведомеността, които пряко свързват онлайн омразата с емоционалните и социалните вреди, като по този начин се намалява нейната нормализация.

4. Овластяване на младежите като ключови актьори в превенцията

Инвестиране в програми за дигитална и медийна грамотност, които надхвърлят разпознаването на речта на омразата и включват умения за контра-реч, критично мислене и емоционална устойчивост.

Подкрепа на младежки инициативи като доброволен мониторинг, кампании „връстници към връстници“ и създаване на позитивни контра-наративи.

Осигуряване на това участието на младежите в дейности срещу HDD да бъде съпътствано от емоционална подкрепа и защита срещу психологическо прегаряне.

5. Ролята на традиционните медии и редакционната отговорност

Укрепване на етичните стандарти и механизмите за саморегулация в медиите, особено във формати с висок обществен ефект като токшоута, риалити предавания и политически дебати.

Осигуряване на непрекъснати обучения за журналисти и редактори относно отговорното отразяване на чувствителни теми, за да се предотврати усилването на дискриминационни наративи.

Насърчаване на обмена на добри практики между медии и държави на регионално и евро-средиземноморско равнище.

6. Устойчива подкрепа за гражданското общество и независимия мониторинг

Признаване и подкрепа на ключовата роля на НПО и независимите инициативи в документирането на HDD, образованието на обществото и подкрепата на жертвите.

Осигуряване на средносрочно и дългосрочно финансиране за мониторинг на онлайн омразата, за да се избегне зависимостта от фрагментирани, краткосрочни проекти.

Интегриране на данните и констатациите на гражданското общество в официалните процеси на политики и докладване.

7. От реакция към превенция

Политиките срещу HDD следва да се преместят от преобладаващо реактивна логика към превантивен модел, насочен към изграждане на устойчивост.

Това изисква съчетаване на регулация, образование, психосоциална подкрепа и гражданско участие, за да се адресират не само симптомите, но и структурните причини за омразата.

Само чрез такъв интегриран подход може да бъде ограничена нормализацията на HDD и да се изградят по-безопасни, по-приобщаващи и демократични дигитални пространства.